

 HELSE BERGEN Haukeland universitetssjukehus	Hygiene og smittevern ved MBF	
	Retningslinje MBF	Dok.ID: D03895
Organisatorisk plassering: Avd. for medisinsk biokjemi og farmakologi	Versjon: 8.07/11.07.2023	
Kategori: []	Gyldig til: 11.07.2025	
Dok. eier: Jørn Vegard Sagen	Dok. ansvarlig: Hege Skavøy	

Formål

Beskrive hygiene og smitteforebyggende tiltak ved MBF som skal verne arbeidstaker mot farer ved arbeid med biologisk prøvemateriale, samt forhindre spredning av smitte.

Målgruppe

Retningslinjene for hygiene og smittevern gjelder for alle ansatte ved MBF, og alle som tar blodprøver ved Haukeland universitetssjukehus.

Prosedyre ved MBF-Voss

Det er egen prosedyre for [Hygiene og smittevern, praktiske rutinar ved MBF-Voss](#)

Forankring

Overordnede retningslinjer for smitte og hygienetiltak ved HUS

[Smittevernhandboken \(EK\)](#)

[Basale smittevernrutiner \(oversikt\)](#)

Sentrale lover, forskrifter og veiledere:

- [Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern \(arbeidsmiljøloven\) LOV-2005-06-17-62 FLYTTET](#)
- [Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav](#)
- [Forskrift om smittevern i helse - og omsorgstjenesten](#)
- [Smittevernloven Veileder Forebygging av blodsmitte i helsevesenet - Statens helsetilsyn IK-2552 okt 1997](#)
- [Forskrift om utforming og innretning av arbeidsplasser og arbeidslokaler](#)

Innhold

1. Biologisk smitte	2
1.1. Forholdsregler ved stikkskader eller søl med biologisk materiale.....	2
1.2. Forholdsregler ved mistanke om antibiotikaresistente bakterier	2
2. Vaksinerings	2
3. Egen sykdom	2
4. Basale smittevernrutiner	2
5. Renhold	2
6. Tilrettelegging av arbeidet	3
6.1. Blodprøvetaking	3
6.1.1. Pasientens sikkerhet.....	3
6.1.2. Prøvetakers sikkerhet	3
6.1.3. Blodprøvetaking av isolerte pasienter	3
6.2. Prøvehåndtering.....	3
6.3. Forsendelse av prøver	3
6.4. Avtrekkskap	3
7. Avfallshåndtering	3
7.1. Håndtering av smittefarlig avfall	4
Endringslogg	4
Referanser	4

1. Biologisk smitte

Det er nødvendig å etablere sikre rutiner for blodprøvetaking og behandling av prøvemateriale da arbeid med biologisk materiale representerer smitterisiko for laboratoriepersonell.

Det er utarbeidet egen [risikovurdering](#) for arbeid med biologisk materiale.

Det er ikke lov å spise eller drikke i arealer/rom hvor det foregår blodprøvetaking, oppakking/fordeling av prøvemateriale eller hvor det blir utført analysearbeid.

1.1. Forholdsregler ved stikkskader eller søl med biologisk materiale

Ved stikkskade eller blodsprut i åpne sår, øyne, nese og munn, utføres førstehjelp slik det er beskrevet i [Stikkskadeplakaten](#).

Videre tiltak er beskrevet i [Oppfølging av stikkskader og andre personskader ved MBF](#).

Ved søl med biologiske materialer, se [Desinfeksjon ved søl av biologisk materiale ved MBF](#).

1.2. Forholdsregler ved mistanke om antibiotikaresistente bakterier

Ansatte som tar blodprøver i forbindelse med smittesporing rundt MRSA-positiv pasient testes ikke lenger rutinemessig. Blodprøvetaking gjennom hel hud, der prøvetaker er kort tid i kontakt med pasient, blir vurdert som en arbeidssituasjon med lav smitterisiko, se [MRSA - smitteverntiltak i sykehus](#).

Alle nyansatte får utdelt skjemaet: [BHT-skjema for forebyggende smittevern før tiltredelse](#).

Ved lengre fravær, gjelder [Forhåndsundersøkelse av arbeidstakere for å motvirke spredning MRSA og Forhåndsundersøkelse for tuberkulose av ansatte i Helse Bergen](#).

2. Vaksinerings

Det er utført en [risikovurdering av vaksinasjon av ansatte ved MBF](#), slik det er beskrevet i [Vaksinasjon av ansatte i Helse Bergen](#) og beskriver hvilke vaksiner som skal tilbys ansatte.

Helse Bergen oppfordrer sine ansatte til å vaksinere seg mot influensa. Årlig tilbys vaksine til alle ansatte.

I henhold til [Hepatitt B-vaksinering av ansatte i Helse Bergen](#) oppfordrer MBF ansatte som deltar i blodprøvetaking og håndtering og analysing av pasientprøver vaksinasjon mot Hepatitt B-virus.

3. Egen sykdom

Ved egen sykdom, gjelder følgende [Ansatte med smittsom tilstand](#).

4. Basale smittevernrutiner

MBF forholder seg til Helse Bergens sine overordnede prosedyrer, se [Basale smittevernrutiner \(oversikt\)](#) og [Blodsmitte og beskyttelse mot stikkskader](#). Basale smittevernrutiner gjelder både ved arbeid på laboratoriet og ved arbeid med pasienter. Smittevernrutinene skal både beskytte ansatte mot smitte, og forebygge smitte til og mellom pasienter. For mer info, se Helse Bergens sin [Smittevernhåndboken \(EK\)](#).

5. Renhold

Det er en felles avtale i Laboratorieklinikken med Hospitaldrift Renhold hvor renhold av avdelingens lokaler inngår, se [Renhold i Laboratorieklinikken](#) for informasjon om renhold.

Se [Vedlikehold av utstyr og renhold av MBF sine lokaler](#) for mer informasjon om renhold som utføres ved avdelingen.

6. Tilrettelegging av arbeidet

Alt biologisk materiale ansees som potensielt smittefarlig og skal behandles som mulig smitte.

6.1. Blodprøvetaking

Overordnede prosedyrer:

[Blodprøvetaking, venøs og kapillær](#)

[Dokumentsamling: retningslinjer og rutiner for pasientforberedelse og prøvetaking ved MBF.](#)

6.1.1. Pasientens sikkerhet

70 % alkohol brukes ved vanlig venøs- og kapillær blodprøvetaking. Klorheksidinsprit (5 mg/mL) skal benyttes ved prøvetaking til blodkultur. For mer informasjon om desinfeksjonsmidler, se

[Huddesinfeksjon og desinfeksjon av tilleggsutstyr FHI](#)

Retningslinjer for hygienetiltak for de ulike isolasjonsregimene, se [Blodprøvetaking ved isolasjonsregimer](#).

6.1.2. Prøvetakers sikkerhet

Bruk kanyler eller venepløvetakingssett med sikkerhetsanordning.

6.1.3. Blodprøvetaking av isolerte pasienter

Se [Blodprøvetaking ved isolasjonsregimer](#) i tillegg til [Prøvetaking av nyfødte ved isolasjonsregimer](#).

6.2. Prøvehåndtering

Arbeid med biologisk materiale er generelt beskrevet i kapittel 10.1 i [Rutiner for mottak og fordeling av prøver](#) og det er en egen prosedyre for [Desinfeksjon ved søl av biologisk materiale ved MBF](#)

6.3. Forsendelse av prøver

Forsendelse/transport av prøver skal foregå slik at prøve kvaliteten ivaretas og at risiko for søl eller at prøverørene blir knust reduseres. Det foreligger egen prosedyre for [Forsendelse av biologisk materiale fra MBF til annet utførende laboratorium](#). [Dokumentsamling: mottak, håndtering, videreforsendelse og oppbevaring av prøver ved MBF](#) lenker til dokument som omhandler transport av prøver til/fra MBF.

6.4. Avtrekkskap

MBF har avtrekkskap ved avdelingen. Disse tilfredsstillende ikke krav til arbeid med biologiske faktorer, men det har heller ikke MBF behov for. Avtrekkskap benyttes ved arbeid med flyktige gasser og løsninger, se [Avtrekkskap og sikkerhetsbenker ved MBF](#).

Noen instrumenter er også koblet til avsug, for at ikke farlige gasser skal slippe ut i laboratoriearealet under analysing. Det er utført egne løsemiddelmålinger på ansatte som jobber ved disse instrumentene for å sjekke at grenseverdier ikke overstiges.

7. Avfallshåndtering

Avfall skal pakkes på en slik måte at det ikke tilgriser omgivelsene, og slik at de som håndterer avfallet ikke kan skade seg.

Kanyler som blir brukt til prøvetaking skal kastes i stikkende/skjærende avfall.

Miljøkoordinator har ansvaret for å legge til rette for at avfallet håndteres forskriftsmessig, se [Håndtering av avfall](#) og [Avfallsplakat](#).

7.1. Håndtering av smittefarlig avfall

Smittefarlig avfall er avfall som kan innebære smittefare for pasienter, personale og besøkende på sykehuset og for personer som kommer i kontakt med avfallet etter at det er transportert bort fra sykehuset. *Stikkende/skjærende avfall* og *prøverør* kommer i denne kategorien, se [Smittefarlig avfall](#).

Endringslogg

Versjon	Endringer i denne versjonen
8.07	Fjernet lenker til beskrivelse av Ebola-dokumentasjon, arkivert da MBF ikke har aktiv beredskap for dette. Fjernet lenke til arkivert dokument med beskrivelse av blodprøvetaking kohort isolering covid19. Endret lenke for arkivert dokument ang. MRSA til D71392. Fjernet lenke til fagprosedyrer for venøs og kapillær prøvetaking. 02.06.23 aidtor Fjernet arkivert dokument Desinfeksjon av hud og slimhinner, og erstattet med lenke til huddesinfeksjon FHI etter innspill fra Dorthea Oma. 26.06.23 aidtor Endret på kasting av kanyler som blir brukt til blodprøvetaking. 11.07.23 jesnij Forlenget gyldighet til 11.07.2025

Referanser

Interne referanser

1.1.9-4.4.1-01	BHT-skjema for forebyggende smittevern før tiltredelse
1.1.9-4.4.1-02	Forhåndsundersøkelse av arbeidstakere for å motvirke spredning MRSA
1.1.9-4.4.1-03	Forhåndsundersøkelse for tuberkulose av ansatte i Helse Bergen
1.1.9-4.4.3-01	Vaksinasjon av ansatte i Helse Bergen
1.1.9-4.4.3-03	Hepatitt B-vaksinering av ansatte i Helse Bergen
1.2.1.2.1-03	Blodprøvetaking ved isolasjonsregimer
1.2.1.2.1-04	Kapillær blodprøvetaking
1.2.1.2.1-07	Venøs blodprøvetaking
1.2.9.2-01	Basale smittevernrutiner (oversikt)
1.2.9.2-02	Blodsmitte og beskyttelse mot stikkskader
1.2.9.3-13	Smittefarlig avfall
1.2.9.10-11	MRSA - smitteverntiltak i sykehus
1.2.9.11-02	Ansatte med smittsom tilstand
1.8.3-01	Avfallsplakat
1.8.3-04	Håndtering av avfall
1.8.6.2-04	Retningslinjer for personlig hygiene
13.1.9-01	Renhold i Laboratorieklinikken
13.4.3.7-03	Prøvetaking av nyfødte ved isolasjonsregimer
13.4.4.13.2-02	Risikovurdering av vaksinasjon av medarbeidere ved MBF
13.4.6.1-13	Avtale mellom Hospitaldrift Renhold og MBF om laboratorieassistenttjenester
13.4.10.11-01	Hygiene og smittevern ved MBF
13.4.10.11-02	Hygiene og smittevern, praktiske rutinar ved MBF-Voss
13.4.10.11-03	Desinfeksjon ved søl av biologisk materiale ved MBF
13.4.10.11-05	Oppfølging av stikkskader og andre personskader ved MBF
13.4.10.11-06	Risikovurdering og beskrevne vernetiltak ved eksponering av biologisk materiale og mulig blodsmitte
13.4.11.2-04	Vedlikehold av utstyr og renhold av MBF sine lokaler
13.4.11.3-01	Vask av laboratorieoverflater, MBF
13.4.11.3-02	Vask av laboratorieutstyr, MBF
13.4.12.4-01	Avtrekkskap og sikkerhetsbenker ved MBF

13.4.13.5-01	Dokumentsamling: retningslinjer og rutiner for pasientforberedelse og prøvetaking ved MBF
13.4.13.5-02	Blodprøvetaking, venøs og kapillær
13.4.13.6-01	Dokumentsamling: mottak, håndtering, videreforsendelse og oppbevaring av prøver ved MBF
13.4.13.6-02	Rutiner for mottak og fordeling av prøver
13.4.13.12-01	Forsendelse av biologisk materiale fra MBF til annet utførende laboratorium

Eksterne referanser

- [1.2.1 Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. \(arbeidsmiljøloven - AML\)](#)
- [2.8.1 Veileder for forsendelse av smittefarlig biologisk materiale - DSB](#)
- [2.2.5 Arbeidstilsynet - Biologiske faktorer](#)
- [6.6.4.31.12 Husøy, A. Blodprøvetaking i praksis. Cappelen Damm AS, Oslo, 3. utg. 2018](#)
- [1.2.2.6 Forskrift om endring i forskrift om vern av arbeidstakere mot farer ved arbeid med biologiske faktorer](#)
- [1.2.2.7 Forskrift om utforming og innretning av arbeidsplasser, arbeidslokaler og innkvartering \(arbeidsplassforskriften\)](#)
- [1.2.2.3 Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav \(forskrift om utførelse av arbeid\)](#)
- [2.12.7.2 Smittevernveilederen](#)
- [6.6.4.7.3.1 Melding om yrkesskade eller yrkessykdom som er påført under arbeid på norsk eller utenlandsk landterritorium. NAV](#)
- [6.6.4.7.3.2 Folkehelseinstituttet: MSIS-melding \(nominativ melding om smittsom sykdom\)](#)
- [6.6.4.7.3.3 Brev og høringsuttalelser i Historisk arkiv / Helsetilsynet](#)
- [6.6.4.7.3.3.1 Helsepersonells opplysningsplikt m.v. til nødetater, sosialtjeneste og barneverntjeneste - HTS](#)
- [6.6.4.27.5 Lederansvar i sykehus](#)
- [1.19.2.5 Forskrift om smittevern i helse - og omsorgstjenesten](#)
- [1.19.2.5.1 Rettleiar til forskrift om smittevern i helsetenesta, Smittevern 15, 2006](#)
- [2.12.21 MRSA-veilederen \(Smittevern 16\)](#)
- [2.7.14 Kjemiske desinfeksjonsmidler til teknisk bruk i helse- og sykepleie - Direktoratet for Medisinske Produkter](#)
- [2.12.17 Smittevernloven Veileder Forebygging av blodsmitte i helsevesenet - Statens helsetilsyn IK-2552 okt 1997](#)
- [6.6.1.6.9.1 Smittevernhåndboken \(EK\)](#)
- [2.12.1.1.2 Huddesinfeksjon og desinfeksjon av tilleggsutstyr FHI](#)